इन्सेक बुलेटिन

वर्ष १ अङ्क ११ भदौ-असोज (संयुक्ताङ्क) २०७९

प्रकाश मानव अधिकार पुरस्कार-२०७८ बाट सामाजिक अभियन्ता भुल सम्मानित

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) का संस्थापक महासचिव स्वर्गीय प्रकाश काफ्लेको ३० औं स्मृति दिवसका अवसरमा २८ औं प्रकाश मानव अधिकार पुरस्कार-२०७८ बैतडी जिल्ला निवासी सामाजिक अभियन्ता राजुराम भुललाई प्रदान गरिएको छ ।

साउन १६ गते इन्सेकले काठमाडौँमा आयोजना गरेको कार्यक्रममा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका अध्यक्ष तपबहादुर मगरले सो पुरस्कार प्रदान गर्नु भएको हो ।

भुललाई आयोगका अध्यक्ष मगर र इन्सेककी अध्यक्ष डा.इन्दिरा श्रेष्ठले सम्मानपत्र, ताम्रपत्र र नगद ५० हजार रूपियाँसहित इन्सेकको प्रतीक प्रदान गरी पुरस्कृत गरिएको हो ।

कार्यक्रममा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका अध्यक्ष तपबहादुर मगरले मानव अधिकारका लागि प्रकाश काफ्ले हिँडेको बाटोमा हामी सबै हिँडेकाले काफ्लेले थालेको अभियानमा अपनत्व रहेको बताउनु भयो ।

अध्यक्ष मगरले मानव अधिकारको रक्षा र सामाजिक न्यायमा लाग्ने प्रेरणा प्रकाश काफ्लेबाट पाएको भन्दै वर्सेनी प्रदान गरिने प्रकाश मानव अधिकार पुरस्कारले प्रकाश काफ्लेलाई स्मरणयुक्त बनाएको धारणा राख्नु भयो ।

उहाँले मुक्त हलियाको अभियानमा संलग्नलाई पुरस्कृत गरेर इन्सेकले राजाराम

यसभित्र ....

- प्रकाश मानव अधिकार पुरस्कार-२०७८ बाट सामाजिक अभियन्ता भुल सम्मानित/१
- रोम विधान अनुमोदन गर्न इन्सेकको माग/३
- मधेश प्रदेश/४
- बागमती प्रदेश/६
- गण्डकी प्रदेश/९
- लुम्बिनी प्रदेश/११
- कर्णाली प्रदेश/१३
- सुदूरपश्चिम प्रदेश/१७
- प्रेस विज्ञप्ति/१९

भुललाई आफ्नो काममा उर्जा थपेको बताउनु भयो ।

कमैया, हलिया लगायतको पुनर्स् थापनाका लागि २०५८ सालमा नै ऐन आए पनि अझै व्यवहारमा लागु नभएको अवस्थामामा त्यसलाई भुलको अभियानले सफल बनाएको उहाँले बताउनु भयो ।

अध्यक्ष मगरले आयोगले २०६५ सालमै ऐन कार्यान्वयनका लागि सरकारलाई निर्देशनात्मक आदेश दिए पनि अझै हरूवा चरूवाको अवस्था उस्तै रहेको पाइएको बताउनु भयो ।

साथै अध्यक्ष मगरले सङ्क्रमणकालीन एने निर्माणको क्रममा रहेको र त्यसका लागि भएको छलफल तथा अभियानमा आयोगको संलग्नता रहे पनि कानुन के, कसरी बन्दै छ र कस्तो बनाउने भन्ने विषयमा राय सुझाव दिन नपाएको बताउनु भयो ।

आयोगले त्यसमा चासो लिएर ऐनको मस्यौदा अध्ययन र सुझावका लागि पत्राचार गरे पनि सोही समयमा सराकारले संशोधन ल्याएकाले त्यसमा आयोगको संलग्नता नरहेको स्पष्ट पार्नु भएको थियो ।

राष्ट्रिय दलित आयोगका अध्यक्ष देवराज विश्वकर्माले पिँधमा रहेका प्रतिभालाई पहिचान गरी पुरस्कृत गरेकोमा इन्सेकलाई धन्यवाद दिनु भयो ।

उहाँले राजाराम भुल यस्तै पिँधमा रहेर समाजमा रहेका कुरीति र मानव अधिकार विरूद्धको हलिया प्रथाको उल्मूलनका लागि सङ्घर्षरत व्यक्ति भएको र प्रकाश मानव अधिकार पुरस्कारले उहाँलाई आफ्नो अभियानलाई अघि बढाउन थप उर्जा दिएको बताउनु भयो ।

सबै खालका अधिकारबाट वञ्चित अवस्थामा रहेका दलितलाई अधिकार प्राप्तिको अभियानमा इन्सेकले खेलेको भूमिका उल्लेख्य रहेको अध्यक्ष विश्कर्माले बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा इन्सेकका संस्थापक अध्यक्ष एवम् राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका पूर्व सदस्य सुशील प्याकुरेलले इन्सेक मानव अधिकार पुरस्कार नभनेर प्रकाश मानव अधिकार पुरस्कार नाम राख्नुको कारणको इतिहास सबैले जान्न बुझ्न आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

प्रकाश काफ्लेले थालेको मानव अधिकारको आन्दोलन र अभियान अहिले पनि उत्तिकै सान्दर्भिक रहेकोले यो जीवन्त रहेको उहाँको भनाइ थियो ।

संविधान र कानुनले दिएको अधिकार कार्यान्वयनका लागि अझै पनि मानव अधिकारकर्मीको दबाब र प्रभावको आवश्यकता रहेको प्याकुरेलले बताउनु भयो । उहाँले लोकतन्त्र बलियो भयो भने मात्र मानव अधिकार सङ्घसंस्था बलियो हुने धारणा राख्नु भयो ।

इन्सेकका निवर्तमान अध्यक्ष सुबोधराज प्याकुरेलले हलिया, हरूवा चरूवा, बालिघरे प्रधालगायतका अर्ध दासत्वको अवस्था अझै समाजमा विद्यामान रहेकोले सो वर्गलाई मुक्ति गर्ने अभियान जारी राख्न आग्रह गर्नु भयो ।

उहाँले विपन्न वर्गलाई आवासको कार्यक्रम उनीहरूको आवश्यकताको आधारमा नभएको अनुभव स्मरण गर्दै सरकारले मुक्त कमैया, हलिया, हरूवा, चरूवा तथा विपन्नताका लागि रोजगार र

आवसको व्यवस्था गर्नु पर्ने बताउनु भयो ।

निवर्तमान अध्यक्ष प्याकुरेलले भन्नु भयो-'जनताले अधिकारका लागि आक्रोश व्यक्त गरे । सुनुवाइ भएन । जसले निराशा पैदा भयो । र, नागरिक मौनता साध्न बाध्य भएका छन् । यो मौनता ज्वालामूखीको रूपमा विष्फोट भयो भने सकारात्मक तथा नकरात्मक जस्तो सुकै परिणाम आउन सक्ने भएकाले सरोकारवालाले समयमै ध्यान दिनु पर्छ ।'

सङ्क्रमणकालीन न्यायलाई सम्बोधन गर्न ल्याइएको ऐन कानुनमा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको पनि परामर्श आवश्यक पर्नेमा सो हुन नसक्नु सरकारको त्रुटि रहेको उहाँले औँल्याउनु भयो ।

गैरसरकारी संस्था महासङ्घ नेपालकी केन्द्रीय उपाध्यक्ष भावना भट्टले पुरस्कृत व्यक्तित्व भूललाई बधाई दिँदै इन्सेकले मानव अधिकारको क्षेत्रमा लुकेर रहेको प्रतिभालाई सम्मान गरेकोमा इन्सेक आफैँ पनि बधाईको भागिदार छ भन्नु भयो ।

सो अवसरमा उहाँले मानव अधिकारको शिक्षाको सुरूवाति इन्सेकले गरेको स्मरण समेत गर्नु भयो । आफ्नो पुस्ताले इन्सेकको मानव अधिकार शिक्षा रेडियो कार्यक्रमबाट मानव अधिकार शिक्षाको ज्ञान हासिल गरेको भन्दै मानव अधिकार आन्दोलनमा इन्सेकको योगदान रहेको उहाँले बताउनु भयो ।

भट्टले बाल विवाह, छुवाछुत, हलिया, कमैया मुक्तिको लागि संविधानले गरेको व्यवस्थाको कार्यान्वयन नहुनु पनि मानव अधिकार उल्लङ्घन भएकाले यसको कार्यान्वयनका लागि अझै मानव अधिकार आन्दोलन बाँकी रहको बताउनु भयो ।

इन्सेकका महासचिव रूद्र चर्मकारले पुरस्कार छनौटको प्रकृया तथा राजाराम भूलको सङ्घर्षको बारेमा आफ्नो भनाइ राख्नु भएको थियो ।

पुरस्कृत व्यक्तित्व राजुराम भूलले भीमदत्त पन्तको किसान आन्दोलन पुरा गर्न र ०३६ सालबाट सुरू भएको हलिया मुक्तिको आन्दोलनलाई साकार पार्न समाजमा रहेका बाँधा मजदुरको सञ्जालको जिम्मेवारीमा रहेर पुरा गर्ने अठोट गरेको बताउनु भयो ।

इन्सेकले यस अभियानलाई बढाउन गरेको सहयोग सदैब महत्वपूर्ण रहेको उहाँले बताउनु भयो । यस आन्दोलनमा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले पनि

सहयोग गर्दै आएको भुलले स्मरण गर्नु भयो ।

कार्यक्रममा इन्सेकका कार्याकारी निर्देशक विजयराज गौतमले पुरस्कृत भुललाई प्रदान गरिएको सम्मानपत्र वाचन गर्नु भएको थियो ।

कार्यक्रममा राजाराम भूलका अभियान र उहाँले गरेको कार्यबारे छोटो वृत्तचित्र प्रस्तुत गरिएको थियो ।

सो अवसरमा रोटरी क्लब अफ बालाजुसँगको सहकार्यमा इन्सेकले आयोजना गरेको रक्तदान कार्यक्रममा २२ जनाले रक्तदान गरेका थिए ।

रोम विधान अनुमोदन गर्न इन्सेकको माग

अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको स्थापनाका लागि रोम विधान अनुमोदन गर्न इन्सेकले नेपाल सरकारसमक्ष माग गरेको छ ।

रोम विधान पारित गरिएको दिन १७ जुलाइको स्मरणमा संसारभर मनाइने अन्तर्राष्ट्रिय न्याय दिवसका अवसरमा इन्सेकले दण्डहीनताको अन्त्य गरी पीडितहरूको न्याय सुनिश्चितताका लागि रोम विधान अनुमोदन गर्न प्रेस विज्ञप्तिमार्फत माग गरेको हो ।

'यो दिवसमा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा गरिएका मानव अधिकारसम्बन्धी प्रतिबद्धताहरू सरकारलाई स्मरण गराउन तथा मानव अधिकार र मानवता विरूद्धका गतिविधिमा संलग्नलाई कारवाही गर्ने अन्तर्राष्ट्रिय संयन्त्र अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान अनुमोदनका लागि हामीले वर्षैपिच्छे माग गर्दै आएका छौँ ।'- विज्ञप्तिमा भनिएको छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान सन् १९९८ को जुलाई १७ देखि सम्मिलनका लागि खुला गरिएको थियो ।

यो विधान संसारका विभिन्न १ सय २३ राष्ट्रले अनुमोदन गरिसकेका छन् । दक्षिण एसियाका बङ्गलादेश, अफगानिस्तान, मालदिभ्सलगायत एसियाका १९ देशहरू रोम विधानको पक्ष राष्ट्र भइसकेका छन् ।

मानव अधिकारको विश्वव्यापी आवधिक समीक्षाका सन्दर्भमा नेपाललाई विभिन्न राष्ट्रहरूले तीन पटकको समीक्षामा अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको स्थापनाका लागि रोम विधान अनुमोदन गर्न सुझाव प्राप्त भएकामा हालसम्म सम्बोधन हुन नसकेको विज्ञप्तिमा औँल्याइएको छ ।

करेन्ट लगाएर हत्या प्रयास घटनाका पीडितलाई उपचारका लागि आर्थिक सहयोग

करेन्ट लगाएर हत्या प्रयास गरिएको घटनामा पीडित सिन्धुली जिल्ला गोलञ्जोर गाउँपालिका-२ घर भई जनकपुरधाम उपमहानगरपालिका-९ रजौलमा बस्दै आउनु भएकी २२ वर्षीया राधिका कार्कीको उपचारका लागि अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) द्वारा स्थापित मानव अधिकार सहायता कक्षबाट साउन ६ गते १० हजार रुपियाँ आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराइएको छ ।

इन्सेक लगायतका सङ्घसंस्थाहरुले असार ६ गते घटनाको अनुगमन गर्ने क्रममा स्वास्थ्य उपचार गर्न आर्थिक समस्या भएको भन्दै कार्की र उहाँकी आमाले दिनुभएको निवेदनको सम्बोधन गर्दै तत्काल मानव अधिकारकर्मीहरुको टोलीले पीडितलाई अस्पतालबाट निःशुल्क उपचार उपलब्ध गराउन अस्पताल प्रशासनसँग माग गरेका थिए ।

अधिकारकर्मीहरुको मागलाई सम्बोधन गर्दै अस्पालले उपचार खर्च व्यहोर्दै आएकोमा उहाँको थप उपचारका लागि साउन ६ गते काठमाडौँको किर्तिपुरस्थित बर्निङ अस्पतालमा रेफर गरिएको छ ।

उक्त अर्थिक सहयोगबाट पीडितलाई काठमाडौँ लैजानका निम्ति ऐम्बुलेन्स र बाटोमा खर्च गरिने पीडित पक्षले जनाएको छ ।

प्रादेशिक अस्पताल जनकपुरमा उपचाररत कार्कीको स्वास्थ्य अवस्था सुधारोन्मुख हुँदै आएको उपचारमा संलग्न स्वास्थ्यकर्मीले बताएका छन् ।

मानव अधिकार रक्षक सञ्जालका प्रदेश संयोजक समेत रहनु भएका इन्सेक मधेश प्रदेश संयोजक राजु पासवान, राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग मधेश प्रदेशका मानव अधिकार अधिकृत मनमाया राणा मगर, महिला मानव अधिकार रक्षक संजाल धनुषा अध्यक्ष तथा अधिवत्ता रेखा झा, ओरेक नेपाल धनुषाका सेफ हाउस इन्चार्ज रागिनी मिश्र लगायतको टोलीले आर्थिक सहायता प्रदान गरेको इन्सेक कार्यक्रम फोकल पर्सन बरुण बस्यालले जानकारी दिनु भयो ।

राधिकालाई क्षिरेश्वरनाथ नपा-५ बस्ने २८ वर्षीय अरुणकुमार साहले जेठ २४ गते करेन्ट लगाएर हत्या प्रयास गरेको आरोप छ ।

आरोपित विरुद्ध जिल्ला प्रहरी कार्यालय धनुषामा असार ५ गते पीडितकी आमा अम्बिका कार्कीले उजुरी दिए पनि आरोपित हालसम्म 'फरार' रहेको प्रहरीले जनाएको छ ।

प्रेमविवाह गरेर आठ महिनादेखि जनकपुरको थापाचोकमा बस्दै आएकोमा जेठ १४ गते राधिकाले बाचा गरे अनुसार घर लग्न भनेपछि विवाद भएको थियो ।

त्यसपछि अरुणले हातगोडामा करेन्ट लगाएर हत्या प्रयास गरेको पीडित राधिकाले आरोप लगाउनु भएको छ ।

करेन्ट लागेर गम्भीर घाइते हुनुभएकी राधिकालाई धनुषा प्रहरीले उद्धार गरेर प्रादेशिक अस्पताल जनकपुरमा जेठ १४ गते पुऱ्याएको थियो ।

रोम विधान अनुमोदनको माग गर्दै मधेस प्रदेशका अधिकारर्मीहरुद्वारा ज्ञापनपत्र पेश

अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान अनुमोदनका लागि माग गर्दै मधेस प्रदेशका मानव अधिकारकर्मीहरुले प्रमुख जिल्ला अधिकारीमार्फत प्रधानमन्त्रीलाई साउन १ गते ज्ञापनपत्रमार्फत ध्यानाकर्षण गराएका छन् ।

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) को नेतृत्वमा मानव अधिकारका क्षेत्रमा क्रियाशिल विभिन्न सङ्घसंस्थाका प्रतिनिधिहरुले आज सम्बन्धित जिल्लाका प्रमुख जिल्ला

अधिकारीमार्फत प्रधानमन्त्रीलाई ज्ञापनपत्र बुझाएका हुन् ।

इन्सेक धनुषा प्रतिनिधि दिपेन्द्र प्रसाद सिंहका अनुसार अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान अनुमोदनका लागि इन्सेक मधेस प्रदेश संयोजक राजु पासवानको नेतृत्वमा गएका अधिकारकर्मीहरुले धनुषाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी सुरेन्द्र पौडेलमार्फत प्रधानमन्त्रीलाई ज्ञापन पत्र बुझाएका छन् ।

ज्ञापनपत्रमा भनिएको छ-"रोम विधान अन्तर्गत गठन भएको अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतले अन्तर्राष्ट्रिय कानुनद्वारा परिभाषित युद्धअपराध, आमनरसंहार र मानवता विरुद्धको अपारध जस्ता गम्भीर अपराधमा संलग्न हुने व्यक्तिहरुलाई जवाफदेही बनाउनुका साथै पीडितको न्याय सुनिश्चित गर्दछ ।"

रोम विधान पारित गरिएको दिन १७ जुलाइको स्मरणमा संसारभर मनाइने अन्तर्राष्ट्रिय न्याय दिवसका अवसरमा दण्डहीनताको अन्त्य गरी पीडितहरूको न्याय सुनिश्चितताका लागि सरकारले रोम विधान अनुमोदन गर्नु आवश्यक रहेको ज्ञापनपत्रमा उल्लेख छ ।

पुर्नस्थापित प्रतिनिधि सभाले २०६३ साउन ९ गते नेपाल सरकारलाई अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान अनुमोदन गर्न निर्देशनात्मक आदेश जारी गर्दै सर्वसम्मत रुपमा संकल्प प्रस्ताव पारित गरेको ज्ञापनपत्रमा उल्लेख छ ।

नेपाल सरकारको तर्फबाट रोम विधान अनुमोदन गरी अन्तर्राष्ट्रिय कानूनको सम्मान प्रकट गर्न नेपाल सरकारको ध्यानाकर्षण गराइएको छ ।

ज्ञापनपत्र बुझ्दै धनुषाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी पौडेलले ज्ञापन पत्र कार्यालयमा दर्ता गरी अजै प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालयमा पठाउने बताउनु भयो ।

सप्तरी प्रतिनिधि मनोहर कुमार पोखरेलका अनुसार अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान अनुमोदन गर्न माग गर्दै इन्सेक सप्तरीसहित एक दर्जन सङ्घसंस्था, सञ्जालहरुले साउन १ गते प्रमुख जिल्ला अधिकारीमार्फत प्रधानमन्त्रीलाई ज्ञापनपत्र बुझाएका छन् ।

इन्सेक सप्तरीको नेतृत्वमा सङ्घसंस्थाहरुले प्रमुख जिल्ला अधिकारी जनार्दन गौतममार्फत् प्रधानमन्त्रीलाई ज्ञापनपत्र बुझाएका हुन् ।

ज्ञापनपत्र बुझ्दै प्रमुख जिल्ला अधिकारी गौतमले ज्ञापनपत्र साउन १ गते नै प्रधानमन्त्रीको कार्यालय पठाइने र जिल्लामा मानव अधिकार उल्लङ्घन हुन नदिनेतर्फ सचेत रहने बताउनु भयो ।

सिरहा प्रतिनिधि दुर्गा परियारका अनुसार रोम विधान अनुमदनको माग गर्दै इलाका प्रशासन कार्यालय लहानमार्फत इन्सेक लगायत मानवअधिकारकर्मीहरुले साउन १ गते प्रधानमन्त्रीलाई ज्ञापनपत्र बुझाएका छन् ।

अधिकारकर्मीको टोलीले इलाका

प्रशासन कार्यालयका प्रमुख रेवतीरमण शर्मामार्फत प्रधानमन्त्रीलाई ज्ञापनपत्र बुझाएको हो ।

नेपाल हालसम्म अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालत रोम विधानको पक्ष राष्ट्र नभएकोले हुनु पर्नेमा आफूहरूको पनि जोड रहेकाले ज्ञापन पत्रलाई इमेलमार्फत तुरुन्त पठाउने प्रमुख रेवतीरमण शर्माले बताउनु भयो ।

रौतहट प्रतिनिधि कोपिला तिमल्सिनाका अनुसार अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान पारित गरीएको दिन १७ जुलाइको स्मरणमा संसारभर अन्तर्राष्ट्रिय न्याय दिवस मनाउने क्रममा इन्सेकलगायतका सङ्घसंस्थाका प्रतिनिधिले इलाका प्रशासन कार्यालय चन्द्रनिगाहपुरका उपसचिव गणेश नेपालीमार्फत साउन १ गते प्रधानमन्त्रीलाई ज्ञापनपत्र बुझाइएको छ ।

ज्ञापन पत्र बुझ्दै इलाका प्रशासन कार्यालय चन्द्रनिगहापुरका उपसचिव गणेश नेपालीले गैरसरकारी संस्थाहरुले यसको गहन छलफल गरेर देशलाई आवश्यक पर्ने भनेर ल्याएको कुरा पक्कै पनि राम्रो रहेको बताउनु भयो ।

उहाँले यसलाई सरकारले पनि सकारात्मक रुपमा लिई रोम विधानमा हस्ताक्षर गरी नेपालको सुहाउँदो कानुन बनाएर कार्यान्वयन गर्नुपर्ने बताउनु भयो ।

इन्सेक सर्लाही प्रतिनिधि बुधन साहका अनुसार अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विद्यान पारित गर्नको लागि इन्सेक जिल्ला प्रतिनिधिको नेतृत्वमा जिल्लाका मानव अधिकार सङ्घसंस्थाका प्रतिनिधिहरुले जिल्ला प्रशासन कार्यालय सर्लाहीका प्रमुख जिल्ला अधिकारीमार्फत प्रधानमन्त्रीलाई साउन १ गते ज्ञापनपत्र बुझाएका छन् ।

ज्ञापनपत्र साउन १ गते नै प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषदको कार्यालयमा पठाउने सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी हरिप्रसाद अधिकारीले बताउनु भयो । इन्सेक बारा प्रतिनिधि भोलानाथ पौडेलका अनुसार जिल्ला प्रशासन कार्यालयका प्रमुख जिल्ला अधिकारी कृष्णबहादुर कटुवालमार्फत प्रधानमन्त्रीलाई रोम विधान अनुमोदन गर्न माग गर्दै साउन १ गते ज्ञापनपत्र बुझाइएको छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय न्याय दिवसको अवसरमा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा गरिएका मानव अधिकारसम्बन्धी प्रतिबद्धताहरु सरकार पक्षलाई स्मरण गराउन तथा अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधानको अनुमोदन गर्न निरन्तर ध्यानआकर्षण गर्न प्रत्येक वर्ष स्मरण गराउँदै आएको इन्सेक बारा प्रतिनिधि पौडेलले बताउनु भयो ।

इन्सेक बारा प्रतिनिधिको अगुवाइमा बुझाइएको ज्ञापनपत्रमा नेपाल

बागमती प्रदेश

रोम विधानको अनुमोदनको माग गर्दै ज्ञापनपत्र

अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालत रोम विधान को स्थापनाको अवसरमा रोम विधान अनुमोदन गर्न माग गर्दै जिल्लाका मानव अधिकार सम्बद्ध सङ्ग संस्थाले प्रमुख जिल्ला अधिकारी मार्फत प्रधानमन्त्री समक्ष ज्ञापनपत्र बुझाएका छन् ।

अन्तर्राष्ट्रिय न्याय दिवस १७ जुलाईको अवसरमा दिन नेपाललाई पनि रोम विधानको पक्ष राष्ट्र बनाउन माग गर्दै प्रमुख जिल्ला अधिकारी भोजराज खतिवडा मार्फत ज्ञापनपत्र बुझाइएको हो ।

इन्सेक प्रतिनिधि उद्धव पाखरेलले जिल्लाका मानव अधिकारकर्मी तथा नागरिक समाजका संस्थाहरूको तर्फबाट ज्ञापनपत्र प्रमुख जिल्ला अधिकारी खतिवडालाई बुझाउनु भएको थियो ।

ज्ञापनपत्रमा रोम विधानमा अन्तर्राष्ट्रिय कानुनद्वारा परिभाषित युद्ध अपराध, आमनरसंहार र मानवता विरूद्धको अपराध जस्ता गम्भीर अपराधमा संलग्न हुने व्यक्तिहरूलाई जवाफदेही बनाउनुका साथै पीडितको न्याय सुनिश्चित गर्नको लागि पनि नेपाल रोम विधानको पक्षराष्ट्र हुनुपर्ने उल्लेख गरिएको छ ।

ज्ञापनपत्र बुझ्दै प्रमुख जिल्ला अधिकारी खतिवडाले मानव अधिकारको संरक्षण र प्रवर्धन हुने विधानहरूको अनुमोदन हुनुपर्ने भन्दै छिटोभन्दा छिटो ज्ञापनपत्र प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालयमा पठाउने प्रतिवद्धता जनाउनु भयो ।

यसैगरी इन्सेक भक्तपुर प्रतिनिधि रमेश गिरीले जिल्ला प्रशासन कार्यालयका सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी माधवप्रसाद शर्मालाई ज्ञापनपत्र बुझाउँदै नेपाल सरकारलाई रोम विधान तत्काल अनुमोदन गर्न र यसको पक्ष राष्ट्र हुन जोडदार माग गरेको छ ।

जिल्ला प्रशासन कार्यालय मार्फत प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवालाई बुझाएको ज्ञापनपत्रमा अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको स्थापनाका लागि रोम विधान पारित गरिएको दिन १७ जुलाइको स्मरण संसारभर मनाइने अन्तर्राष्ट्रिय न्याय दिवसका अवसरमा इन्सेक दण्डहीनताको अन्त्य गरी पीडितहरूको न्याय सुनिश्चित गर्न माग गरेको हो ।

अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा गरिएका मानव अधिकारसम्बन्धी प्रतिबद्धताहरू सरकार पक्षहरूलाई स्मरण गराउन तथा अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान अनुमोदन गर्न घचघच्याउन वर्षैपिच्छे स्मरण गर्ने गरिएको ज्ञापन पत्रमा उल्लेख छ । यसका अतिरिक्त विगतमा भएका मानव अधिकारको गम्भीर उल्लङ्घनका घटनामा न्याय प्राप्तिका लागि गरिएका प्रयास र आगामी कदमहरूका बारेमा पनि चासो र सरोकार प्रकट गरेको विज्ञप्तिमा जनाइएको छ ।

पुनःस्थापित प्रतिनिधिसभाले २०६३ साउन ९ गते नेपाल सरकारलाई अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको (रोम विधान) अनुमोदन गर्न निर्देशनात्मक आदेश जारी गर्दै सर्वसम्मत रूपमा संकल्प प्रस्ताव पारित गरेको तथ्य स्मरण गराउँदै इन्सेकले मानव अधिकारको विश्वव्यापी आवधिक समीक्षाका समयमा समेत पटकपटक रोम विधान पारित गर्न प्राप्त भएका सुझावहरूको कार्यान्वयन गराउन ज्ञापनपत्र मार्फत सरकारको ध्यानाकर्षण गराइएको छ ।

तत्कालीन परराष्ट्रमन्त्री उपेन्द्र यादवले २०६५ माघ २९ गते रोम विधान तत्काल अनुमोदन गर्नुपर्ने एजेण्डा तत्कालीन सरकारको क्याबिनेटमा प्रस्तुत गरेको पुनःस्मरण गर्दै नेपाल सरकारको तर्फबाट अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालत (रोम विधान) अनुमोदन गरी अन्तर्राष्ट्रिय कानुनको सम्मान, प्रकट गर्न इन्सेक आग्रह गर्दछ ।

अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालत (International Criminal Court–ICC) को विधान सन् १९९८ को जुलाई १७ मा इटालीमा भएको एक भेलामार्फत पारित गरिएको थियो । हाल यो विधान संसारका विभिन्न १ सय २३ राष्ट्रले अनुमोदन गरिसकेका छन् । दक्षिण एशियाका बङ्गलादेश, अफगानिस्तान, मालदिभ्सलगायत एशियाका १९ देशहरू पनि रोम विधानको पक्ष राष्ट्र भइसकेका छन् । नेपाल हालसम्म अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालत रोम विधानको पक्ष राष्ट्र भएको छैन ।

रोम विधान अनुमोदनको लागि प्रमुख जिल्ला अधिकारमार्फत् प्रधानमन्त्रीलाई ज्ञापनपत्र

अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान अनुमोदन गर्न माग गर्दै बागमती प्रदेशका विभिन्न जिल्लाबाट ०७९ साउन १ गते प्रधानमन्त्रीलाई प्रमुख जिल्ला अधिकारीमार्फत् ज्ञापनपत्र बुझाइएको छ ।

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) बागमती प्रदेश कार्यालयका कार्यक्रम संयोजक गणेश भण्डारी र मकवानपुर जिल्ला प्रतिनिधि पुष्पराज अधिकारीले अन्तराष्ट्रिय न्याय दिवसको अवसरमा ०७९ साउन १ गते प्रमुख जिल्ला अधिकारी राजेन्द्रदेव पाण्डेमार्फत् प्रधानमन्त्रीलाई ज्ञापनपत्र बुझाउनुभएको हो ।

अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको स्थापनाका लागि रोम विधान पारित गरिएको दिन १७ जुलाईको स्मरणमा नेपालमा पनि अन्तर्राष्ट्रिय न्याय दिवस मनाइदैं आएको छ ।

ज्ञापनपत्र बुझ्दै प्रमुख जिल्ला अधिकारी पाण्डेले ज्ञापनपत्र आजै प्रधानमन्त्रीको कार्यालय पठाइने र जिल्लामा मानव अधिकार उल्लङ्घन हुन नदिनेतर्फ सरकार सचेत रहेको बताउनुभयो ।

अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान संसारका १ सय २३ राष्ट्रले अनुमोदन गरिसकेको तर नेपाल हालसम्म अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालत रोम विधानको पक्ष राष्ट्र नभएको भन्दै सरकारको ध्यानाकर्षण गराएको हो ।

सङ्क्रमणकालीन न्यायलाई टुङ्गोमा पुऱ्याउन पनि अन्तराष्ट्रिय फौजदारी अदालत (रोम विधान)लाई नेपालले अनुगमन गर्नु पर्ने भन्दै अधिकारकर्मीहरूले लामो समयदेखि आवज उठाउँदै आएका छन् ।

ज्ञापन पत्रमा पुनःस्थापित प्रतिनिधिसभाले २०६३ साउन ९ गते नेपाल सरकारलाई अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको (रोम विधान) अनुमोदन गर्न निर्देशनात्मक आदेश जारी गर्दै सर्वसम्मत रूपमा सङ्कल्प प्रस्ताव पारित गरेको तथ्यलाई समेत स्मरण गठराइएको छ ।

साथै मानव अधिकारको विश्वव्यापी आवधिक समीक्षाका समयमा समेत पटकपटक रोम विधान पारित गर्न प्राप्त भएका सुझावहरूको कार्यान्वयन गराउनसमेत ज्ञापन पत्रमा ध्यानाकर्षण गराइएको छ ।

तत्कालीन परराष्ट्रमन्त्री उपेन्द्र यादवले २०६५ माघ २९ गते रोम विधान तत्काल अनुमोदन गर्नुपर्ने एजेण्डा क्याबिनेटमा प्रस्तुत गर्नु भएको पक्षलाई पनि पुनःस्मरण गर्दै नेपाल सरकारको तर्फबाट अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालत (रोम विधान) अनुमोदन गरी अन्तर्राष्ट्रिय कानुनको सम्मान प्रकट गर्न इन्सेकले ज्ञापन पत्रमार्फत् आग्रह गरेको छ ।

यसैगरी इन्सेक सिन्धुली प्रतिनिधि नविनबाबु अधिकारीले पनि निमित्त प्रमुख जिल्ला अधिकारीमार्फत् प्रधानमन्त्री

शेरबहादुर देउवालाई रोम विधान अनुमोदन गर्न ज्ञापन पत्र बुझाउनु भएको छ ।

निमित्त प्रमुख जिल्ला अधिकारी ऋद्धिप्रकाश सिटौला मार्फत साउन १ गते प्रधमामन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालयमा ज्ञापन अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको स्थापनाका लागि रोम विधान अनुमोदन गर्न नेपाल सरकार समक्ष माग गरेको हो ।

रोम विधान पारित गरिएको दिन १७ जुलाइको स्मरणमा संसारभर मनाइने अन्तर्राष्ट्रिय न्याय दिवसका अवसरमा इन्सेकले दण्डहीनताको अन्त्य गरी पीडितहरूको न्याय सुनिश्चितताका लागि रोम विधान अनुमोदन गर्न प्रेस विज्ञप्तिमार्फतमाग गरेको छ ।

इन्सेक प्रतिनिधिसँगै मानव अधिकारकर्मी, नागरिक समाजका प्रतिनिधि र पत्रकारको उपस्थितिमा ज्ञापन पत्र बुझाइएको थियो । ज्ञापन पत्र बुझदै निमित्ति प्रमुख जिल्ल अधिकारी सिटौलाले तत्कालै ज्ञापन पत्र मन्त्रिपरिषदको कार्यालयमा पठाउने बताउनुभयो ।

इन्सेक धादिङ प्रतिनिधि सीताराम अधिकारीसहित अधिकारकर्मीहरूले पनि साउन १ गते नै जिल्ला प्रशासन कार्यालयका प्रशासकीय अधिकृत राममणि मिश्र मार्फत् प्रधानमन्त्रीलाई रोम विधान अनुमोदन गर्न माग गर्दै ज्ञापन पत्र बुझाएका छन् ।

अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको स्थापनाका लागि रोम विधान पारित गरिएको दिन १७ जुलाइको स्मरणमा संसारभर मनाइने अन्तर्राष्ट्रिय न्याय दिवसका अवसरमा दण्डहीनताको अन्त्य गरी पीडितहरूको न्याय सुनिश्चित गर्न माग गर्दै ज्ञापनपत्र बुझाइएको हो ।

ज्ञापन पत्र मार्फत नेपाल सरकारलाई रोम विधान तत्काल अनुमोदन गर्न र यसको पक्ष राष्ट्र हुन जोडदार माग गरिएको छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय न्याय दिवसमा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा गरिएका मानव अधिकारसम्बन्धी प्रतिबद्धताहरू सरकार पक्षहरूलाई स्मरण गराउन तथा अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान अनुमोदन गर्न घच्घच्याउन वर्षैपिच्छे स्मरण गर्ने गरिएको छ ।

विगतमा भएका मानव अधिकारको गम्भीर उल्लङ्घनका घटनामा न्याय प्राप्तिका लागि गरिएका प्रयास र आगामी कदमहरूका बारेमा पनि यस अवसरमा सरोकार राख्ने गरिएको छ ।

मानव अधिकारको विश्वव्यापी आवधिक समीक्षाका समयमा समेत पटकपटक रोम विधान पारित गर्न प्राप्त भएका सुझावहरूको कार्यान्वयन गराउन समेत ज्ञापन पत्रमार्फत् नेपाल सरकारको ध्यानाकर्षण गराइँदै आएको छ ।

ज्ञापन पत्रमा मानव अधिकार एलाइन्स, नेपाल पत्रकार महासङ्घ, महिला मानव अधिकार रक्षक सञ्जाल, इन्सेक लगायतका संस्थाका प्रतिनिधिहरूको हस्ताक्षर रहेको छ ।

इन्सेक रसुवा प्रतिनिधि हेमनाथ अधिकारीका अनुसार जिल्लाका अधिकारकर्मी तथा नागरिक समाजले साउन १ गते प्रमुख जिल्ला अधिकारी नवराज जैसीमार्फत् प्रधानमन्त्रीलाई रोम विधान पारित गरिएको दिन १७ जुलाइको स्मरणमा गर्दै नेपाल सरकारलाई रोम विधान तत्काल अनुमोदन गर्न र यसको पक्ष राष्ट्र हुन जोडदार माग गरेका छन् ।

उनीहरूले प्रमुख जिल्ला अधिकारी नेपाल सरकारको तर्फबाट अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालत (रोम विधान) अनुमोदन गरी अन्तर्राष्ट्रिय कानुनको सम्मान, प्रकट गर्न आग्रह गर्दै ज्ञापन पत्र बझाएका हुन् ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी नवराज जैसीसमक्ष पेस भएको ज्ञापन पत्रमा मानव अधिकार एलायन्स, मानव अधिकार तथा सामाजिक विकास स्रोत केन्द्रले समेतले एक्यवद्धता जनाएका छन् ।

इन्सेक नुवाकोट प्रतिनिधि नवदीप श्रेष्ठले रोम विधान अनुमोदनको माग गर्दै प्रमुख जिल्ला अधिकारीमार्फत प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवालाई साउन १ गते ज्ञापन पत्र बझाउनु भएको छ ।

श्रेष्ठले प्रमुख जिल्ला अधिकारी नारायणप्रसाद रिसालमार्फत् अन्तर्राष्ट्रिय न्याय दिवस जुलाई १७ को अवसर पारेर रोम विधान अनुमोदन गर्न माग गर्दै प्रधानमन्त्रीलाई ज्ञापन पत्र बुझाइएको हो ।

ज्ञापन पत्र बुझ्दै प्रमुख जिल्ला अधिकारी रिसालले तत्काल पत्रलाई प्रधानमन्त्री कार्यालयमा पठाउने जानकारी दिनुभयो ।

इन्सेक रामेछाप जिल्ला प्रतिनिधि नवराज पथिकले रोम विधान पारित भएको दिन १७ जुलाइको स्मरणमा ०७९ साउन १ गते विज्ञप्ति जारी गरी रोम विधान पारित गरी दण्डहीनताको अन्त्य र पीडितको न्याय सुनिश्चित गर्न माग गर्नुभएको छ ।

नेपाल सरकारलाई रोम विधान तत्काल अनुमोदन गर्न र यसको पक्ष राष्ट्र हुन विज्ञप्तिमा माग गरिएको छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान सन् १९९८ को जुलाई १७ मा इटालीमा भएको एक भेलामार्फत पारित गरिएको थियो ।

हाल यो विधान संसारका विभिन्न १ सय २३ राष्ट्रले अनुमोदन गरिसकेका छन् ।

दक्षिण एशियाका बङ्गलादेश, अफगानिस्तान, मालदिभ्सलगायत एशियाका १९ देश पनि रोम विधानको पक्ष राष्ट्र भइसकेका छन् ।

नेपाल हालसम्म अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालत रोम विधानको पक्ष राष्ट्र भएको छैन ।

रोम विधानअन्तर्गत गठन भएको अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतले अन्तर्राष्ट्रिय कानुनद्वारा परिभाषित युद्ध अपराध, आम नरसंहार र मानवता विरुद्धको अपराध जस्ता गम्भीर अपराधमा संलग्न हुने व्यक्तिहरूलाई जबाफदेही बनाउनुका साथै पीडितको न्याय सुनिश्चित गर्दछ ।

अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको स्थापनाले राष्ट्रिय अदालतको क्षेत्राधिकार कटौती र हस्तक्षेप नगर्ने विज्ञप्तिमा जनाइएको छ ।

नेपाल सरकारको तर्फबाट अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालत (रोम विधान) अनुमोदन गरी अन्तर्राष्ट्रिय कानुनको सम्मान प्रकट गर्न इन्सेकले सरोकारवालाको ध्यनाकर्षण गराएको हो ।

इन्सेक ललितपुर प्रतिनिधि दीपकप्रसाद घिमिरेले साउन १ गते रोम विधान अनुमोदनको माग गर्दै प्रमुख जिल्ला घनश्याम उपाध्यायमार्फत प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवालाई ज्ञापन पत्र बझाउनु भएको छ ।

ज्ञापन पत्रमा नेपाल सरकारको तर्फबाट अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालत (रोम विधान) अनुमोदन गरी अन्तर्राष्ट्रिय कानुनको सम्मान प्रकट गर्न ध्यनाकर्षण गराएको छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय न्याय दिवसको सन्दर्भमा छलफल

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग बागमती प्रदेश कार्यालयको आयोजनामा ०७९ साउन १ गते अन्तर्राष्ट्रिय न्याय दिवसको सन्दर्भमा छलफल कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ ।

आयोगको बागमती प्रदेश कार्यालय र इन्सेकबीच भएको छलफलमा आयोगका बागमती प्रदेश कार्यालय प्रमुख यज्ञप्रसाद अधिकारी र अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) बागमती प्रदेश संयोजक कृष्ण गौतमले अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदातको रोम विधान र वर्तमान नेपाली फौज्दारी कानुनका सन्दर्भमा चर्चा गर्नु भएको थियो ।

सङ्क्रमणकालीन न्यायलाई टुङ्गोमा पुऱ्याउन पनि नेपाल अन्तराष्ट्रिय फौजदारी अदालत रोम विधानको पक्ष राष्ट्र हुन आवश्यक रहेको अधिकारीले बताउनु भयो ।

रोम विधान संसारका १ सय २३ राष्ट्रले अनुमोदन गरिसकेको तर नेपाल हालसम्म अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालत रोम विधानको पक्ष राष्ट्र नभएको भन्दै सरोकारवालाहरूले सरकारको ध्यानाकर्षण गराउँदै आएको (इन्सेक) बागमती प्रदेश संयोजक कृष्ण गौतमले बताउनु भयो ।

छलफलमा सङ्क्रमणकालीन न्यायलाई सम्बोधन गर्न लामो समयदेखि अधिकारकर्मीहरूले आवज उठाउँदै आएको अधिकारीले बताउनु भयो ।

अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको स्थापनाका लागि रोम विधान पारित गरिएको दिन १७ जुलाईको स्मरणमा नेपालमा पनि अन्तर्राष्ट्रिय न्याय दिवस मनाइँदै आएको छ ।

गण्डकी प्रदेश

पोखरामा मानव अधिकारसम्बन्धी पाँचौं राष्ट्रिय कार्ययोजना अभिमुखिकरण कार्यक्रम सम्पन्न

पोखरा महानगरपालिकाको आयोजना तथा अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) को समन्वयमा मानव अधिकारसम्बन्धी पाँचौं राष्ट्रिय कार्ययोजना अभिमुखिकरण कार्यक्रम साउन २४ गते सम्पन्न गरिएको छ ।

पोखरा महानगरपालिकामा मानव अधिकारसम्बन्धी पाँचौं राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यन्वयन स्थानीय तह समन्वय समिति गठनका लागि पोखरा महानगरपालिकाका मेयर धनराज आचार्य, उपमेयर मन्जुदेवी गुरुङ, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, कार्यपालिकाका सदस्यहरु तथा विषयगत शाखाका प्रमखुहरूलाई अभिमुखिकरण गरिएको हो ।

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) गण्डकी प्रदेश संयोजक शिव खकुरेलले मानव अधिकारसम्बन्धी पाँचौं राष्ट्रिय कार्ययोजनाबारे जानकारी गराउँदै पाँचौं राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यन्वयनमा आएको दुई वर्ष भइसकेको भएपनि देशभर

यसको काम हुन नसकेको बताउनु भयो ।

स्थानीय तहमा भइरहेका कामहरूलाई मानव अधिकारको विषयसँग मिल्ने गरी अभिलेखिकरण हुन नसक्दा कामको प्रतिफल नदेखिएको उहाँको भनाई थियो ।

कार्यक्रममा महानगरपालिकाका मेयर धनराज आचार्यले मानव अधिकारका सवालमा आफूहरू सचेत रहेको बताउनु भयो । मेयरको संयोजकत्वमा समन्वय समिति गठन गरिएको छ ।

उहाँले पाँचौं राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यन्वयनका लागि महानगरपालिकाले अन्य सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गरेर अगाडि बढ्ने बताउनु भयो ।

इन्सेकको समन्वयमा कास्कीका पाँच स्थानीय तहमध्ये चार ओटा

गाउँपालिकामा समन्वय समिति गठन गरिसकिएको छ ।

मानव अधिकारसम्बन्धी पाँचौं राष्ट्रिय कार्ययोजना जिल्ला समन्वय समितिको साउन ५ गतेको बैठकले अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) लाई कास्की जिल्लाका स्थानीय तहमा स्थानीय तह समन्वय समिति गठन र अभिमुखीकरणको जिम्मेवारी प्रदान गर्ने निर्णय गरेको थियो ।

इन्सेकको समन्वयमा अन्नपूर्ण गाउँपालिकामा स्थानीय तह मानव अधिकार समन्वय समिति गठन

अन्नपूर्ण गाउँपालिकामा साउन ९ गते स्थानीय तह मानव अधिकार समन्वय समिति गठन गरिएको छ ।

मानव अधिकारसम्बन्धी पाँचौं राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यन्वयनका लागि गाउँपालिका अध्यक्ष विष्णुबहादुर केसीको संयोजकत्वमा २२ सदस्यीय स्थानीय तह मानव अधिकार समन्वय समिति गठन गरिएको हो ।

कार्यक्रममा जिल्ला समन्वय समितिकी उपप्रमुख सरिता कुमालले महिला तथा बालबालिकाका सवालमा स्थानीय तहले बनाउने नीति कार्यक्रमहरू केन्द्रित हुन आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

स्थानीय तह समन्वय समितिका संयोजक तथा गाउँपालिका अध्यक्ष विष्णुबहादुर केसीले कास्की जिल्लामा पहिलो पटक समन्वय समिति गठन गरिएको भन्दै कार्यन्वयनमा पनि पहिलो बन्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नु भयो ।

उहाँले मानव अधिकारप्रति पुर्ण बफादार रहेको भन्दै गाउँपालिकाको नीति

कार्यक्रममार्फत यसको संरक्षण र प्रवर्धन गर्ने बताउनु भयो ।

गाउँपालिकाकी उपाध्यक्ष चन्द्रकला अधिकारीले कार्ययोजनालाई लक्षित गरेर कार्यक्रम तय गर्ने र त्यसको अनुगमन प्रभावकारी ढङ्गले गर्ने बताउनु भयो ।

प्रदेश बाल समन्वय अधिकारी बद्री वाग्लेले करिब दुई वर्ष पछि बल्ल स्थानीय तह समन्वय समिति गठन गरिनुले मानव अधिकारको सवालमा गम्भीर हुन नसकेको स्पष्ट भएको बताउनु भयो ।

इन्सेकका कार्यक्रम अधिकृत सवनम शर्माले मानव अधिकारसम्बन्धी पाँचौं राष्ट्रिय कार्ययोजनासम्बन्धी कार्यपत्र प्रस्तुत गर्दै स्थानीय तह समन्वय समितिको कामहरूको बारेमा जानकारी गराउनु भएको थियो ।

मानव अधिकारसम्बन्धी पाँचौं राष्ट्रिय कार्ययोजना जिल्ला समन्वय समितिको साउन ५ गतेको बैठकले अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) लाई कास्की जिल्लाका स्थानीय तहमा स्थानीय तह समन्वय समिति गठन र अभिमुखीकरणको जिम्मेवारी प्रदान गर्ने निर्णय समेत गरेको थियो ।

स्थानीय तह समन्वय समितिमा गाउँपालिका अध्यक्ष संयोजक, प्रशासकीय अधिकृत सदस्य सचिव रहने गरी गाउँपालिका उपाध्यक्ष, वडाध्यक्ष, विषयतग शाखा प्रमुख, स्थानीय तह सुरक्षा प्रमुख र अध्यक्षले तोकेको एकजना महिला सहित तीन जना नागरिक समाजको प्रतिनिधि सदस्य रहने व्यवस्था रहेको छ ।

अन्नपूर्ण गाउँपालिकामा २३ सदस्यीय समिति गठन गरिएको हो ।

रोम विधान अनुमोदन गर्न माग गर्दै प्रधानमन्त्रीलाई ज्ञापनपत्र

अन्तर्राष्ट्रिय न्याय दिवसको अवसरमा साउन १ गते अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान अनुमोदन गर्न माग गर्दै गण्डकी प्रदेशका विभिन्न जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारीमार्फत इन्सेकसहित अधिकारकर्मीहरूले प्रधानमन्त्रीलाई ज्ञापनपत्र बुझाएका छन् ।

नेपालमा पुर्नस्थापित प्रतिनिधि सभाले २०६३ साउन ९ गते नेपाल सरकारलाई अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान अनुमोदन गर्न निर्देशनात्मक आदेश जारी गर्दै सर्वसम्मत रूपमा संकल्प प्रस्ताव पारित गरेको थियो ।

साथै तत्कालिन परराष्ट्रमन्त्री उपेन्द्र यादवले २०६५ माघ २९ गते रोम विधान तत्काल अनुमोदन गर्नुपर्ने एजेण्डा तत्कालीन सरकारको क्याबिनेटमा प्रस्तुत गर्नु भएको थियो ।

अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान संसारका विभिन्न १ सय २३ राष्ट्रले अनुमोदन गरिसकेका छन् ।

इन्सेक कास्की जिल्ला प्रतिनिधि सुशन घिमिरेका अनुसार जिल्ला प्रशासन कार्यलय कास्कीका सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी अनिलकुमार शाहीमार्फत प्रधानमन्त्रीलाई ज्ञापनपत्र बुझाइएको छ ।

रोम विधान अनुमोदन गर्न सरकारसँग माग गर्दै बुझाइएको ज्ञापनपत्रमा शान्तिका लागि नागरिक समाजको सञ्जाल, गैरसरकारी संस्था महासङ्घ नेपाल, गैरसरकारी संस्था महासङ्घ कास्की, अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) पोखरा कार्यालय, मानव अधिकार संरक्षण मञ्च कास्की, मानव अधिकार एलाइन्स कास्की, महिला मानव अधिकार रक्षक सञ्जाल कास्की, मानव अधिकार रक्षक संरक्षण तथा प्रवर्धन केन्द्रलगायत विभिन्न सङ्घसंस्थाका प्रमुख तथा प्रतिनिधिको हस्ताक्षर रहेको छ ।

गैरसरकारी संस्था महासङ्घ केन्द्रीय रामप्रसाद सुवेदीले राज्यले नेपालको मानव अधिकारको सम्मानका लागि रोम विधानको अनुमोदन गर्नु आवश्यक रहेको बताउँदै ज्ञापनपत्रको उद्धेश्यमाथि प्रकाश पार्नुभएको थियो ।

ज्ञापनपत्र बुझ्दै सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी अनिलकुमार शाहीले उक्त ज्ञापनपत्र तत्कालै प्रधानमन्त्री कार्यालयमा पठाउने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नु भयो ।

लुम्बिनी प्रदेश

इन्सेकको समन्वयमा शिक्षाको अधिकार सुनिश्चितताका लागि नगर प्रमुखद्वारा पहल

इन्सेकको समन्वयमा शिक्षाको अधिकार सुनिश्चितताका लागि नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाका प्रमुख प्रशान्त विष्टले पहल लिनु भएको छ ।

नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका-१७ परसपुर ज्ञानसागर माविले १४ देखि १८ वर्षका उमेर समुहका नौ जना बालिकालाई विद्यालयले भर्ना लिन नमानेको विषयमा इन्सेकलगायत मानव अधिकारकर्मीहरूको पहलपछि विद्यार्थी भर्ना गर्न प्रधानाध्यापकलाई नगर प्रमुखले साउन ३ गते मौखिक निर्देशन दिनु भएका छ ।

उक्त विषयमा इन्सेकको समन्वयमा अधिकारकर्मीहरूले नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका प्रमुख प्रशान्त बिष्ट र शिक्षा शाखा प्रमुख गोर्खबहादुर थापासँग छलफल गरी विद्यार्थीहरूको पठनपाठन गर्न पाउने अधिकार सुनिश्चित गर्न आग्रह गरेका थिए ।

ज्ञानसागर माविले पढाइ छाडेका विद्यार्थीहरूलाई भर्ना गर्न नमानेको विषयमा फातिमा फाउण्डेशनले इन्सेक नेपालगञ्जमा असार ३१ गते निवेदन दिएको थियो ।

फातिमा फाउण्डेशनले विद्यालय भर्ना गर्न पटकपटक पहल गरेपनि भर्ना नलिएको फातिमा फाउण्डेशनकी अध्यक्ष मैमुना सिद्दीकीले बताउनु भयो ।

नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाका प्रमुख प्रशान्त बिष्टले तत्काल ज्ञानसागर

माध्यमिक विद्यालय प्रधानाध्यापक नन्दा न्यौपानेलाई फोन सम्पर्क गरी साउन १२ गते भित्र बालिकाहरू भर्ना गर्न निर्देशन दिनुका साथै साउन १६ गते विद्यालयको समस्या बुझ्न विद्यालयमा जाने प्रतिबद्धतासमेत व्यक्त गर्नु भएको छ । प्रमुख बिष्टले शिक्षा, स्वास्थ्य र सरसफाईमा निगरानी गर्न समिति बनाएर सहयोग गर्न सरोकारवालालाई आग्रह गर्नु भयो ।

इन्सेकको पहलमा वरिष्ठ अधिवक्ता सुनिल श्रेष्ठ, इन्सेक प्रदेश संयोजक भोला महत, फातिमा फाउण्डेसनकी अध्यक्ष मैमुना सिद्दिकी, अधिवक्ताहरू विश्वजित तिवारी, बसन्त गौतम, सिविन नेपालका सिद्दराज पनेरु, इन्सेक प्रतिनिधि लक्ष्मी थारूलगायतले भेटघाट गरी समस्या समाधानका लागि छलफल गरेका थिए ।

रोम बिधान अनुमोदन गर्नु पर्नेमा सरोकारवालाहरूको जोड

रोम बिधान अनुमोदन गर्नु पर्नेमा सरोकारवालाहरूले जोड दिएका छन् ।

१७ जुलाई अर्थात अन्तराष्ट्रिय न्याय दिवसको सन्दर्भमा इन्सेक नेपालगञ्ज, राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग र एडभोकेसी फोरमको संयुक्त आयोजनामा साउन २ गते नेपालगञ्जमा आयोजित पीडितको न्यायमा पहुँच अभिबृद्धिकालागि सरोकारवालाहरूको भूमिका विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रमका सहभागिहरूले उक्त कुरामा जोड दिएका हुन् ।

कर्यक्रममा बोल्दै उच्च अदालत नेपालगञ्जका न्यायधीश केशवराज जोशीले नेपाल विभिन्न सन्धि अभिसन्धिको पक्ष राष्ट्र भइसकेको र सबै तर्फबाट रोम बिधानको अनुमोदनको माग भइरहेको अवस्थामा राज्यले ढिलो नगरी यसलाई अनुमोदन गनुपर्ने बताउनु भयो ।

जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालयका कृष्ण पन्तले द्वन्द्वकालीन घटनाका सम्बन्धमा निती बनेर आए आफूहरूलाई पनि काम गर्न हुने बताउनु भयो ।

बरिष्ठ अधिवक्ता सुनिलकुमार श्रेष्ठले सरकारले रोम बिधान अनुमोदन नगर्नु पर्ने कुनै कारण आफूले नदेखेको बताउदै भविष्यमा हुन सक्ने नरसंहार जस्ता घटनाको सम्बोधनकालागि समेत यसलाई अनुमोदन गर्न आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश संयोजक भोला महतले स्वागत मन्तव्य राख्दै विगतमा भएका गम्भीर प्रकृतिका घटनालाई समेटन नसके पनि भविष्यमा हुन सक्ने त्यस्ता गम्भीर प्रकृतिका घटनालाई सम्बोधन गर्नका लागि भए पनि रोम बिधान अनुमोदन गर्नु पर्ने बताउनु भयो ।

यातना पीडित सीमा चौधरीले आफूहरूले न्यायको महशुस गर्न नपाएको गुनासो गर्नु भयो । द्वन्द्व पीडित चन्द्रकला उप्रेतीले पीडितहरूले न्याय पाउने आशा मारी सकेको दुखेसो गर्नु भयो ।

हिंसा पीडित महिलालाई कानुनी प्रकृयामा लैजान इन्सेकको सहयोग

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) लुम्बिनी प्रदेश कार्यालयको सहकार्य र मानव अधिकार समूह राप्तीसोनारी गाउँपालिकाको आयोजनामा वडा स्तरीय मानव अधिकार समूहका सदस्यहरूका लागि क्षमता अभिवृद्धि तालिम जेठ ११ गतेका सम्पन्न भएको छ ।

मानव अधिकार समूह गाउँपालिका स्तरमा मात्र रहेकोले मानव अधिकार समूहको पहलले सबै वडामा मानव अधिकार समूह गठन गरेको छ ।

तालिमको उद्देश्य माथि स्पष्ट पार्दै इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश संयोजक भोला महतले गाउँपालिकमा विगत चार वर्षदेखि निरन्तर कार्यक्रम चल्दै आएको र मानव अधिकार समूहले नागरिकको अधिकारकालागि धेरै काम गरेको बताउनु भयो ।

गठन भएका मानव अधिकार समूहका पदाधिकारीलाई मानव अधिकार, स्थानीय तहसँग कसरी समन्वय गरेर काम गर्न सकिन्छ लगायतको विषयमा जानकारी दिनकोलागि तालिमको आयोजना गरेको संयोजक महतले बताउनु भयो ।

गाउँपालिकाका अध्यक्ष तप्तबहादुर पौडेलले मानव अधिकारको संरक्षण गर्ने दायित्व राज्यको भएकोले यसको पालना गर्न गराउन भूमिका निर्वाह गर्ने बताउनु भयो । मानव अधिकार समूहलाई समन्वय गरेर लैजाने प्रतिवद्धता पौडेलले जनाउनु भयो ।

गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष मनिसा सिंह थारुले विभिन्न संघ सस्थाको सल्लाह र सुझावलाई मनन गरी कार्य गर्ने प्रतिवद्धता जनाउनु भयो ।

तालिममा सहजीकरण गर्दै राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग नेपालगञ्जका प्रमुख झङ्गरबहादुर रावलले मानव अधिकारका सैद्दान्तिक विषयका साथै आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक विषयमा छलफल गर्नु भएको थियो ।

उक्त तालिममा इन्सेक प्रदेश संयोजक भोला महत, कार्यक्रम फोकल पर्सन सरस्वती मल्ल, जिल्ला सहजकर्ता लक्ष्मी थारु, गाउँपालिका स्तरीय मानव अधिकार समुहका संयोजक धनी वलीले सहजीकरण गर्नु भएको थियो ।

मानव अधिकारको रक्षा सरकारको दायित्वः सभापति दानसिंह परियार

कर्णाली प्रदेशसभा सदस्य एवम विद्यायन तथा प्रदेश मामिला समितिका सभापति दानसिंह परियारले मानव अधिकारको रक्षा गर्नु सरकारको दायित्व र जिम्मेवारी रहेको बताउनु भयो । उहाँले भन्नुभयो मानव अधिकार उल्लङ्घन पनि राज्यले नै गर्ने हो र यसको जिम्मेवार निकाय पनि राज्यकै हो ।

इन्सेकद्धारा सुर्खेतमा साउन १० गते आयोजित विश्वव्यापी आवधिक समीक्षा (एच० को तेस्रो चक्रमा नेपालले स्वीकार गरेका सुझावहरूको कार्यान्वयन सम्वन्धमा प्रदेश स्तरीय सरोकारवाला निकायबीच अन्तरक्रिया कार्यक्रममा उहाँले यस्तो बताउनु भएको हो ।

राज्यका प्रहरी प्रशासन, पूर्वाधार, विकास निर्माण, शिक्षा स्वास्थ्य जस्ता कार्यसम्पादन निकाय मानव अधिकारको

रक्षा, संरक्षण र प्रर्वधनमा भुमिका निर्वाह गर्नु पर्ने देखिएको सभापति परियारले बताउनु भयो । उहाँले भन्नुभयो मानव अधिकार संरक्षण प्रवर्धनका विषयमा संयुक्त राष्ट्र संघमा राज्य पक्ष, नागरिक पक्षको तर्फबाट गैरसरकारी संस्थाहरूले पनि प्रतिवेदन पठाउने व्यवस्था रहेको छ। यिनै प्रतिवेदनका आधारमा नेपालको मानव अधिकारको अवस्थामा बुझ्न सकिन्छ ।

विश्वव्यापीआवधिक समीक्षा (यूपिआर) को तेस्रो चक्रमा नेपालले स्वीकार गरेका सुझावहरूको कार्यान्वयन सम्वन्धमा प्रदेश स्तरीय सरोकारवाला निकायबीच अन्तरक्रिया कार्यक्रममा इन्सेकका निर्देशक श्रीराम बजगाईले नेपाल सरकारले स्वीकार गरेका सुझावका विषयमा जानकारी दिनु भयो । उहाँले जातीय विभेद, बालअधिकार, महिला हिंसा, घरेलु हिंसा, यौन दुर्व्यवहार, लैङ्गिक विभेद, शिक्षा स्वास्थ्यमा समान पहुँच जस्ता विषयमा विश्वव्यापी आवधिक समीक्षा (यूपिआर) को तेस्रो चक्रमा नेपाललाई संयुक्त राष्ट्र संघले सुझाव दिएको बताउनु भयो। यिनै सुझावलाई कार्यान्वयन गर्नका लागि नेपालले स्वीकार पनि गरेको छ उहाँले भन्नुभयो सन् २०११ मा १ सय ३५ सुझाव, २०१५ मा १ सय ९५ सुझाव र २०२१ मा २ सय ३३ सुझाव दिएको छ ।

विश्वव्यापी आवधिक समीक्षाको तेस्रो चक्रमा नेपालले स्वीकार गरेको सुझावहरूलाई राज्यका कार्यसम्पादन निकायले कार्यान्वयन गर्दै गएको अवस्थामा मानव अधिकार अवस्था सुधार हुँदै जाने उहाँले उल्लेख गर्नुभयो ।

कर्णाली प्रदेशसभा सदस्य एवम् विद्यायन तथा प्रदेश मामिला समितिका सदस्य मिनासिं रखालले कर्णाली प्रदेशको मानव अधिकारको अवस्था नाजुक रहेको चर्चा गर्दै दलित र महिलाको अधिकार स्थापित गर्न प्रदेश सभा आवश्यक कानुन निर्माणमा जुटेको बताउनु भयो । उहाँले यस प्रदेशमा रहेका विकृति र कुसंस्कारलाई अन्त्य गर्ने खालका कानुनहरू बनाउनु पर्नेमा जोड दिनुभयो ।

कार्यक्रममा मुख्यमन्त्री तथा मन्त्री परिषदका निमित्त प्रमुख सचिव आनन्द सारुले मन्त्री परिषद अन्तरगत रहेको मानव अधिकार शाखाले कर्णाली प्रदेशको मानव अधिकारको अवस्थाका बारेमा विश्लेषण गरी संघीय सरकारले बनाएको मानव अधिकार कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्दै आएको जानकारी दिनुभयो ।

जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सुर्खेतका सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी इश्वरीप्रसाद पाण्डेले स्थानीय प्रशासनले अन्य सरोकारवाला निकाय तथा सङ्घसंस्थाहरूको समन्वयमा मानव अधिकार कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्दै आएको बताउनु भयो ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग सुर्खेतका प्रमुख मानबहादुर कार्कीले मानव अधिकारको विषय राज्य र नागरिकसँग अन्तर सम्बन्धित रहेको उल्लेख गर्दै विश्वव्यापी आवधिक समीक्षा (यूपिआर) को तेस्रो चक्रमा नेपालले स्वीकार गरेका सुझावहरूको कार्यान्वयन गराउन आयोग प्रतिबद्ध भई लागि परेको बताउनुभयो ।

कार्यक्रमका सहयोगी दाता डिसिएका कार्यक्रम प्रमुख सम्झना विष्टले नेपालको मानव अधिकारको अवस्था सवलीकरण गर्नका लागि कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको बताउनु भयो । उहाँले संयुक्त राष्ट्र संघको नेपाल पक्ष राष्ट्र भएकाले विश्वव्यापी आवधिक समीक्षामा दिएका सुझाव कार्यन्वयन गर्नुपर्ने बताउनु भयो ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालय सुर्खेतका डिएसपी सुरज कार्कीले मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनालाई न्यूनीकरण गर्न ग्रामीण स्तरसम्म मानव अधिकार सम्बन्धी सचेतना फैलाउनु पर्ने विषयमा जोड दिनु भयो। प्रदेश स्तरीय मानव अधिकार रक्षक सञ्जालका संयोजक पिताम्बर ढकालले मानव अधिकार संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्नका लागि राज्यले समयानुकुल कानुन बनाउनु पर्ने बताउनु भयो ।

दलित महिला सङ्घ सुर्खेतकी अध्यक्ष मञ्जु सुनारले दलित, पिछडिएको समुदाय र महिलाहरूको पूर्ण रुपमा अधिकार स्थापित गर्न राज्य र नागरिक सङ्घसंस्थाहरू लाग्नुपर्ने बताउनुभयो । कार्यक्रममा वीरेन्द्रनगर नपा-८ का वडाध्यक्ष टिकाराम शर्मा र ३ का वडाध्यक्ष विनोदसिं विष्टले पनि बोल्नु भएको थियो । अन्तरक्रिया कार्यक्रममा कर्णाली प्रदेशसभा सदस्य, विभिन्न मन्त्रालयका प्रमुख तथा प्रतिनिधि, सुरक्षाकर्मी, जनप्रतिनिधि, अधिकारकर्मी, नागरिक सङ्घसंस्थाका प्रतिनिधि र संचारकर्मीको सहभागिता रहेको थियो ।

प्रदेशको विशिष्टता, सापेक्षता र प्राथमिकीकरणको आधारमा कानुन निमार्ण गर्दैः सभामुख शाही

कर्णाली प्रदेश सभाका सभामुख राजबहादुर शाहीले कर्णाली प्रदेशको विशिष्तता, सापेक्षता र प्राथमिकीकरणको आधारमा प्रदेश सभाले आवश्यक कानुन निमार्ण गर्दै आएको बताउनु भएको छ ।

इन्सेक कर्णाली प्रदेश सुर्खेतद्वारा सबैका लागि मानव अधिकार, शान्ति र विकासको अधिकार" भन्ने मुल नाराका साथ ०७९ साउन ९ गतेदेखि वीरेन्द्रनगरमा शुरु भएको दुईदिने मानव अधिकार रक्षक सम्मेलनको उदघाटन गर्दै सभामुख शाहीले सो कुरा बताउनु भएको हो ।

सभामुख शाहीले नागरिकलाई मानव अधिकारको प्रत्याभुति दिलाउन राज्य पक्षनै बढी जिम्मेवार, संवेदनशील र सक्रिय हुनुपर्ने मान्यतालाई कर्णाली प्रदेश सभाले अङ्गिकार गरेको उल्लेख गर्नुभयो । राज्यको सक्रियता बिना नागरिकले मानव अधिकारको प्रत्याभुति गर्न सक्दैनन् । नीजि क्षेत्रले खबरदारी गर्ने र दबाब दिने हो । सरकारले प्रथामिकता नदिएसम्म मानव अधिकार संरक्षणमा अपेक्षित उपलब्धि पनि हुन सक्दैनन् ।

त्यसैले मानव अधिकार रक्षाका लागि राज्य पक्षनै बढी जिम्मेवार संवेदनशील हुनु पर्छ ।" सभामुख शाहीले भन्नु भयो ।

आर्थिक, सामाजिक र राजनीतिक पहुँचका हिसाबले पछि परेको कर्णालीमा मानव अधिकार संरक्षणका लागि संरचनागत र नीतिगत विकास गर्नका लागि कर्णाली प्रदेश सभा तयार रहेको उहाँको भनाई छ ।

अहिलेसम्म प्रदेशमा मानव अधिकार रक्षकको हित हुने कानुन बनेको छैन् । प्रदेश स्तरमा मानव अधिकार रक्षकको सुरक्षाका निम्ती नीतिगत व्यवस्थापन गर्न पहल गर्ने समेत सभामुख शाहीले प्रतिबद्धता जनाउनु भयो ।

संरचनागत, नीतिगत विकास र कार्यान्वयन गत रुपमा मानव अधिकारलाई थप बलियो र मजबुत बनाउन कर्णाली प्रदेश सभा प्रतिबद्ध रहेको समेत उहाँले उल्लेख गर्नुभयो ।

नेपालको संविधान २०७२ को भाग-३ मानव अधिकारसँग सम्बन्धित हकको व्यवस्था गरिएकाले राज्य समृद्ध नहुँदासम्म ती हकको पूर्ण कार्यान्वयन, उपभोग तथा मानव अधिकार प्रत्याभुति अपेक्षित रुपमा नहुने सभामुख शाहीको भनाई छ । संयुक्त राष्ट्र संघको अगुवाईमा भएका विभिन्न सम्मेलन निर्णय तथा घोषणा पत्रमा नेपाल अनुबन्ध भएकोले मानव अधिकार विपरित कुनै पनि गतिविधि नेपालमा गर्न नपाइने बारेमा सबै सचेत हुनुपर्नेमा उहाँले जोड दिनुभयो ।

सभामुख शाहीले मानव अधिकार रक्षक सम्मेलनको सफलताको कामना गर्दै यस सम्मेलनले व्यक्तिगत र सामाजिक जीवनमा सबै नागरिकहरूलाई सम्मानित र स्वाभिमानपुर्वक जीवनयापन गर्न पाउने दिशा निर्देश गर्न सकोस भन्ने शुभकामना पनि व्यक्त गर्नु भयो । इन्सेकका कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतमले विगत तीन दशकदेखि मानव अधिकार संरक्षण सम्बर्द्धनमा इन्सेक लागि परेको बताउनु भयो ।

अर्काको मानव अधिकारका लागि जोखिम मोलेर अग्रपंक्तिमा रही कामगर्ने मानव अधिकार रक्षकहरूको सुरक्षासम्बन्धी हालसम्म कानुन निमार्ण नभएको र यसतर्फ राज्यले वेवास्ता गरेको निर्देशक गौतमले औंल्याउनु भयो । मानव अधिकार रक्षकहरूको सुरक्षासम्बन्धी इन्सेकले तयार पारेको दस्तावेजको आधारमा सङ्घ र प्रदेश सरकारले आवश्यक कानुन निमार्ण गर्नुपर्नेमा निर्देशक गौतमले जोड दिनु भयो ।

कर्णाली प्रदेश सभा सामाजिक विकास समितिका सभापति देवी ओलीले कर्णाली प्रदेशको मानव अधिकारको अवस्थालाई मजबुत बनाउन सरकारी र नागरिक संघसंस्थाहरू एकजुट हुनुपर्ने बताउनु भयो । मानव अधिकारमैत्री ऐन कानुन निर्माणका लागि कर्णाली प्रदेश सरकार गम्भीर रहेको उहाँको भनाई छ । सभापति ओलीले भन्नुभयो, "राज्यबाटै नागरिक सुरक्षित छैनन् । विभिन्न कारणले नागरिकको मानव अधिकार उल्लङ्घन हुँदै गएका छन् । नागरिकका आधारभुत आवश्यकता परिपूर्ति नभएसम्म मानव अधिकारको पूर्ण कार्यान्वयनको उपलब्धी खोज्ने बेला आएको छैन् । समग्र मुलुककै आर्थिक, सामाजिक र राजनीतिक विकास नभएसम्म अपेक्षित रुपमा मानव अधिकार कार्यान्वयन नहुने निश्चित छ ।"इन्सेकका कर्णाली प्रदेश संयोजक नारायण सुवेदीले गत वर्ष कर्णाली प्रदेशका २३ जना मानव अधिकार रक्षकहरू जोखिममा परेको बताउनु भयो ।

उहाँले भन्नुभयो, "मानव अधिकार रक्षकनै असुक्षित छन् । अन्य नागरिकको अबस्था के होला ? त्यसैले पनि अब मानव अधिकारमैत्री नीति निर्माण हुनुपर्ने आवश्यक छ, त्यसैगरी मानव अधिकार रक्षकहरूको सुरक्षा सम्बन्धी कानुन पनि" । कर्णालीको मानव अधिकार रक्षकहरुलाई संगठित पार्दै यहाँको मानव अधिकारको अवस्थालाई मजबुत बनाउन यस सम्मेलनको आयोजना गरिएको संयोजक सुवेदीले बताउनु भयो ।

कार्यक्रमम राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग कर्णाली प्रदेश प्रमुख मानबहादुर कार्की, प्रदेश प्रहरी कार्यालयका प्रहरी उपरीक्षक हिराबहादुर पाण्डे, आन्तरिक मामिला तथा कानुन मन्त्रालयका उपसचिव निधीराज न्यौपाने र नेपाल बार एसोसियसनका केन्द्रीय उपाध्यक्ष उत्तम आर्चाय लगायतले बोल्नु भएको थियो ।

दुईदिने सम्मेलनले कर्णाली प्रदेश सरकारलाई मानव अधिकार मैत्री नीति निर्माणका लागि जिम्मेवारी बोध गराउने र मानव अधिकार रक्षकहरूको सुरक्षा सम्बन्धी कानुन निमार्णमा जोड दिनेछ । सम्मेलनमा कर्णाली प्रदेशको जुम्ला, कालिकोट, सल्यान, रुकुम पश्चिम, जाजरकोट, दैलेख र सुर्खेत जिल्लाका मानव अधिकार रक्षकहरूको सहभागिता रहेको छ ।

कर्णाली प्रदेशको मानव अधिकार अवस्था सम्बन्धमा प्रदेश प्रमुखसँग छलफल

कर्णाली प्रदेशको मानव अधिकार अवस्था, मानव अधिकार रक्षकको अधिकार संरक्षणका लागि इन्सेकले बनाएको नमुना कानुन र मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजना लगायतका विषयमा कर्णाली प्रदेशका प्रदेश प्रमुख तिलक परियारसँग इन्सेकका कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतम लगायतको अधिकारकर्मीको टोलीले साउन ९ गते छलफल गरेको छ ।

छलफलका क्रममा कर्णाली प्रदेश प्रमुख परियारले कर्णाली प्रदेशमा जातीय छुवाछुत, राउटे समुदायको समस्या समाधान गर्न र कर्णाली प्रदेशको आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक अधिकारका विषयमा राज्यलाई जवाफदेही बनाउने खालका कार्यक्रम गर्न इन्सेकलाई अनुरोध गर्नु भएको छ । कर्णालीमा २९ प्रतिशत दलित समुदाय रहेको भन्दै अहिले पनि कर्णालीका मठ मन्दिरमा दलितलाई प्रवेश निषेध गरिएको विषयमा अधिकारकर्मीले आवाज उठाउनुपर्ने प्रदेश प्रमुखले सुझाव दिनु भएको थियो ।

मानव अधिकारको अवस्था सुधारका लागि राज्यलाई थप जिम्मेवार बनाउन सामाजिक सङ्घ संस्थाको भूमिका महत्वपूर्ण हुने भएकाले यस विषयमा इन्सेकले अभियान संचालन गर्नुपर्ने प्रदेश प्रमुखले आग्रह गर्नु भयो ।

छलफल कार्यक्रममा इन्सेकका कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतमले मानव अधिकार रक्षकको अधिकार संरक्षणका लागि हालसम्म कानुन निर्माण नभएको विषयमा प्रदेश प्रमुखको ध्यानाकर्षण गराउनु भएको थियो । मानव अधिकार रक्षकको अधिकार संरक्षणका लागि इन्सेकले विगत लामो समयदेखि पैरवी गर्दै आइरहेको बताउँदै कार्यकारी निर्देशक गौतमले मानव अधिकार रक्षकको अधिकार संरक्षणका लागि इन्सेकले नमुना कानुनको दस्तावेज तयार बनाएको बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा इन्सेकका कर्णाली प्रदेश संयोजक नारायण सुवेदीले कर्णाली प्रदेशमा मानव अधिकार रक्षकका अधिकार संरक्षणका लागि जिल्ला तथा प्रदेश तहमा भइरहेका गतिविधिका विषयमा जानकारी गराउनु भएको थियो ।

छलफल कार्यक्रममा इन्सेकका निर्देशक श्रीराम बजगाईले मानव अधिकार र सामाजिक न्यायका क्षेत्रमा इन्सेकले गर्दै आइरहेको अभिलेख तथा पैरवीका विषय र मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजनाका विषयमा प्रकाश पार्नु भएको थियो ।

नागरिकको न्यायमा पहुँचका लागि न्यायिक र अर्धन्यायिक निकायको जिम्मेवारी र भूमिका विषयक अन्तरक्रिया

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीको आयोजनामा नागरिकको न्यायमा पहुँचका लागि न्यायिक र अर्धन्यायिक निकायको जिम्मेवारी र भूमिका विषयक अन्तरक्रिया असार २८ गते धनगढीमा सम्पन्न भएको छ ।

इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश संयोजक खडकराज जोशीले स्थानीय तहको न्यायिक समिति, प्रहरी प्रशासन, जिल्ला बार, जिल्ला प्रशासन, राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, गैर सरकारी संस्था माहासंघ तथा मानव अधिकारको क्षेत्रमा काम गर्ने सबै संघसंस्थाबिच समन्वय र सहकार्यमा बुद्धि गर्ने, नागरिकहरुको न्यायमा पहुँच पुऱ्याउने र न्यायिक निकायलाई पीडितमैत्री बनाउने उद्देश्यले कार्यक्रमको आयोजना गरिएको बताउनु भयो ।

सुदूरपश्चिम प्रदेशका मुख्य न्यायधिवक्ता कुलानन्द उपाध्यायले स्थानीय सरकारको न्यायिक समितिकको काम, कर्तव्य, अधिकार र जिम्मेवारी तथा न्याय सम्पादन गर्दा अपनाउनु पर्ने सिद्धान्तहरु बारेमा पस्तुतीकरण गर्नु भएको थियो ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालयका डिएसपी वेदप्रकाश जोशीले महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक सेवा केन्द्रमा आउने मुद्दा र जिल्ला प्रहरी कार्यालयको अपराध, अनुसन्धान शाखामा आउने मुद्दाको घटनाको प्रकृति अनुसार कानुनी प्रकृयाका बारेमा जानकारी गराउनु भयो ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका मानव अधिकार अधिकृत गणेशराज जोशीले न्यायिक निकायमा पीडित भन्दा राजनीतिक प्रभावको कारण आरोपितको पक्षमा बढी वकालत हुने हुँदा पीडितले न्यायिक निकायसम्म पुग्न समस्या भएको कारण सबै न्यायिक निकायलाई पीडितमैत्री बनाउन आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

धनगढी उपमहानगरपालिकाका उपप्रमुख कन्दकला रानाले न्यायिक निकायमा पीडितले उजुरी दर्ता गर्दै आउनु भएको भएपनि आरोपितलाई छलफलका लागि बोलाउँदा बोलाएको समयमा उपस्थित नभइ दिदा न्याय सम्पादनमा समस्या आउने र पीडितले न्यायिक समितिप्रति विस्वास नगर्ने अवस्था आइरहेको बताउनु भयो ।

पुर्नवास नगरपालिकाका उपप्रमुख भुलिया रानाले न्याय सम्पादनको प्रकृया थाहा नभएको कारण पीडितलाई समयमा न्याय दिलाउन नसकिएको बताउनु भयो ।

धनगढी उपमहानगरपालिकाका प्रशासकीय अधिकृत सुरेन्द्रसिंह कार्कीले स्थानीय न्यायिक समितिबाट फैसला भएको मुद्दा कार्यान्वयनमा ल्याउन समस्या भएको बताउनु भयो ।

मानव अधिकार रक्षकको संरक्षण र सम्बर्द्धनका सरोकार विषयक अन्तरक्रिया सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीको आयोजनामा मानव अधिकार रक्षकको संरक्षण र सम्बर्द्धनका सरोकार विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रम भदौ १० गते धनगढीमा सम्पन्न भएको छ ।

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) सुदूरपश्चिम प्रदेश संयोजक खडकराज जोशीले मानव अधिकारको लागि सवाल उठान गर्दा अग्रपङ्क्तिमा रहेका मानव अधिकार रक्षकहरुको संरक्षण र सम्बर्द्धनका मानव अधिकारको विश्वव्यापी घोषणा पत्र १९४८, राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले जारी गरेको मानव अधिकार रक्षक मार्ग निर्देशिका २०६९, सयुक्त राष्ट्सघद्धारा जारी गरिएको मानव अधिकार रक्षकको अधिकारसम्बन्धी घोषणा पत्र १९९८ र मानव अधिकारकर्मीहरुको सुरक्षा र सरक्षणसम्बन्धी गृह मन्त्रालयले जारी गरेको आदेश २०७७ रहेकाले मानव अधिकार रक्षकलाई कसैबाट धाक, धम्की वा दुर्व्यवहार भएको अवस्थामा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगमा उजुरी गर्न सक्ने बताउनु भयो ।

उहाँले मानव अधिकार रक्षकहरुको अधिकार संरक्षणका लागि निर्माण भएका राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय व्यवस्था तथा प्रवधानहरुका बारेमा प्रस्तुति गर्नु भएको थियो ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालयका प्रमुख मोहनदेव जोशीले मानव अधिकार रक्षकहरुको सुरक्षा, संरक्षण र सम्बर्द्धन राज्यले गर्नु पर्ने बताउँदै राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले प्रदेश र राष्ट्रिय सम्मेलन गरेर सम्पूर्ण मानव अधिकारकर्मीहरुको साँझा धारणा बनाउन आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

उहाँले मानव अधिकार रक्षकहरुको अधिकारको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्न आयोग प्रतिवद्ध रहेको समेत बताउनु भयो ।

उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्चका अध्यक्ष धनपती ढुङ्गेलले मानव अधिकार सवालको रुपमा रहेको बजार महङ्गीको कारण सर्वसाधारण नागरिक चपेटामा परेकाले मानव अधिकार रक्षकहरु सक्रिय भएर राज्यलाई जवाफदेही बनाउनु पर्ने बताउनु भयो ।

इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीका प्रलेख अधिकृत कृष्णबहादुर विश्वकर्माले मानव अधिकार रक्षकहरुको संरक्षणको मुख्य जिम्मेवारी राज्यपक्षबाट गरिनु पर्ने भएकोले राज्यका निकायहरुलाई थप जवाफदेही बनाउन आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

ओरेक नेपालका जिल्ला संयोजक बिनु रानाले महिला अधिकारको क्षेत्रमा काम गर्दा कानुनको कार्यान्वयन गर्ने निकायले बेवास्ता गर्दा मानव अधिकारकर्मीहरुलाई काम गर्न समस्या हुने गरेकाले राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले समन्वय तथा अनुगमन बढाउनु पर्ने बताउनु भयो ।

पत्रकार उन्नती चौधरीले महिला पत्रकारहरुले सामाजिक सञ्जाल मार्फत विभिन्न दुर्व्यवहार खेपिरहदा समेत साइबर अपराधका मुद्दा हेर्ने निकाय सुदूरपश्चिम प्रदेशमा नभएका कारण काठमाडौँ पुगेर मुद्दा हाल्न जानु पर्ने बाध्यता रहेको गुनासो गर्नु भयो ।

जि.प्र.का.का.द.नं. ६/०४८/०४९
स.क.प.आ.नं. ११४४९, पान नं. ३००९३१९७६

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)

२०७९ साउन १ गते

रोम विधान अनुमोदन गर !

अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको स्थापनाका लागि रोम विधान पारित गरिएको दिन १७ जुलाइको स्मरणमा संसारभर मनाइने अन्तर्राष्ट्रिय न्याय दिवसका अवसरमा इन्सेक दण्डहीनताको अन्त्य गरी पीडितहरूको न्याय सुनिश्चित गर्न जोडदार माग गर्दछ ।

यो दिवसमा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा गरिएका मानव अधिकारसम्बन्धी प्रतिबद्धताहरू सरकारलाई स्मरण गराउन तथा मानव अधिकार र मानवता विरूद्धका गतिविधिमा संलग्नलाई कारवाही गर्ने अन्तर्राष्ट्रिय संयन्त्र अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान अनुमोदनका लागि हामीले वर्षैपिच्छे माग गर्दै आएका छौं । यसका अतिरिक्त विगतमा भएका मानव अधिकारका गम्भीर उल्लङ्घनका घटनामा न्याय प्राप्तिका लागि गरिएका प्रयास र आगामी कदमहरूका बारेमा पनि यस अवसरमा सरोकार प्रकट गर्ने गरिएको छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान सन् १९९८ को जुलाई १७ देखि सम्मिलनका लागि खुला गरिएको थियो । यो विधान संसारका विभिन्न १ सय २३ राष्ट्रले अनुमोदन गरिसकेका छन् । दक्षिण एसियाका बङ्गलादेश, अफगानिस्तान, मालदिभ्सलगायत एसियाका १९ देशहरू रोम विधानको पक्ष राष्ट्र भइसकेका छन् ।

मानव अधिकारको विश्वव्यापी आवधिक समीक्षाका सन्दर्भमा नेपाललाई विभिन्न राष्ट्रहरूले तीन पटकको समीक्षामा अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको स्थापनाका लागि रोम विधान अनुमोदन गर्न दिएको सुझाव पनि नेपालले बेवास्ता गरिरहेको अवस्था छ । यस अवस्थाको अन्त्य गरी तत्काल रोम विधान अनुमोदन गर्न हामी नेपाल सरकार समक्ष जोडदार माग गर्दछौं ।

डा.इन्दिरा श्रेष्ठ
अध्यक्ष

दण्डहीनताको विरोध गरौं, मानव गरिमाको रक्षा गरौं !

इन्सेक बुलेटिन

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)
नागार्जुन नपा-१०, स्यूचाटार, पत्रमञ्जुषा: २७२६, काठमाडौं, फोन: ५२१८७७०, फ्याक्स: ५२१८२५१
इमेल: insec@insec.org.np, वेबसाइट: www.insec.org.np, www.inseconline.org

जि.प्र.का.का.द.नं. ६/०४८/०४९
स.क.प.आ.नं. ११४४९, पान नं. ३००९३१९७६

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)

इन्सेक बुलेटिन

दण्डहीनताको विरोध गरौं, मानव गरिमाको रक्षा गरौं !

२०७९ साउन १४ गते

"२८ औँ प्रकाश मानव अधिकार पुरस्कार सामाजिक अभियन्ता "राजुराम भुललाई

इन्सेक कार्यसमितिको २०७९ साउन ५ गते सम्पन्न बैठकले शोषण तथा विभेद मुक्त समाज निर्माणको अभियानमा दुई दशक भन्दा बढी समयदेखि क्रियाशील दशरथचन्द नगरपालिका-४ का राजुराम भुललाई २"८ औँ प्रकाश मानव अधिकार पुरस्कारबाट सम्मानित गर्ने निर्णय गरेको छ ।" इन्सेकका महासचिव रुद्रबहादुर चर्मकारको संयोजकत्वमा गठन भएको तीन सदस्यीय पुरस्कार छनोट समितिले श्री भुललाई पुरस्कृत गर्न कार्यसमितिलाई सिफारिसगरेको थियो ।

इन्सेकका संस्थापक महासचिव स्वप्रकाश . गते नुवाकोटको घोप्टेभिरमा १६ साउन २०४९ काफ्लेको भएको थाई एयर दुर्घटनामा निधन भएको थियो । नेपालको मानव अधिकार र सामाजिक न्यायको अभियानमा उहाँले पुऱ्याउनु भएको योगदानको स्मरणलाई चिरस्थायी बनाउने उद्देश्यले इन्सेकले प्रकाश मानव"अधिकार पुरस्कारको स्थापना " गरेको हो । नेपालको मानव अधिकार, राजनीति, शिक्षा, स्वास्थ्य तथा सामाजिकलगायतका क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान गरेका व्यक्तित्वलाई **"प्रकाश स्मृति दिवस"**को अवसर पारेर पुरस्कृत गर्ने गरिन्छ । यो पुरस्कारबाट यसअघि २७ जना सम्मानित भइसक्नु भएको छ ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका माननीय अध्यक्ष तपबहादुर मगरको प्रमुख आतिथ्यमा २०७९ साउन १६ गते काठमाडौँमा सम्पन्न हुने एक समारोहमा उहाँलाई सम्मान गर्ने कार्यक्रम रहेको छ । पुरस्कृत व्यक्तित्वलाई सम्मानपत्रसहित ५० हजार नगद प्रदान गर्ने गरिएको छ ।

डा इन्दिरा श्रेष्ठ
अध्यक्ष

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)
नागार्जुन नपा-१०, स्यूचाटार, पत्रमञ्जुषा: २७२६, काठमाडौँ, फोन: ५२१८७७०, फ्याक्स: ५२१८२५१
इमेल: insec@insec.org.np, वेबसाइट: www.insec.org.np, www.inseconline.org